

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI

Delegatura w Bydgoszczy

LBY.410.5.2.2025

Magdalena Cieśla-Szulc
Prezes Stowarzyszenia
Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej
Wiślany Szlak w Grudziądzu

ul. Chopina 30A/9
86-300 Grudziądz

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

P/25/063/LBY – Rządowy Program Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033

I. Dane identyfikacyjne

Jednostka kontrolowana	Stowarzyszenie Mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej Wiślany Szlak w Grudziądzu ¹ , ul. Chopina 30A/9, 86-300 Grudziądz
Kierownik jednostki kontrolowanej	Magdalena Cieśla-Szulc, Prezes Zarządu Stowarzyszenia ² , od 9 marca 2020 r.
Zakres przedmiotowy kontroli	Wnioskowanie o dotacje, realizacja i rozliczanie umów o dotacje projektów finansowanych ze środków otrzymanych w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033 oraz efekty udzielonego wsparcia
Okres objęty kontrolą	Lata 2022-2025 (do dnia zakończenia kontroli ³), z wykorzystaniem dowodów sporządzonych przed tym okresem, a dotyczących okresu objętego kontrolą
Podstawa prawna podjęcia kontroli	Art. 2 ust. 3 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ⁴
Jednostka przeprowadzająca kontrolę	Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Bydgoszczy
Kontroler	Łukasz Burczyk, główny specjalista kontroli państwowej, upoważnienie do kontroli nr 13/2025 z 3 lutego 2025 r.

(akta kontroli str. 1-2, 17)

¹ Dalej: „Stowarzyszenie” lub „SWS”.

² Dalej: „Prezes Zarządu SWW”.

³ Do 3 kwietnia 2025 r.

⁴ Dz. U. z 2022 r. poz. 623, dalej: ustawa o NIK.

II. Ocena ogólna⁵ kontrolowanej działalności

OCENA OGÓLNA

Najwyższa Izba Kontroli ocenia negatywnie wykonanie przez Stowarzyszenie umowy o realizację zadania publicznego zleconego w ramach Rządowego Programu Fundusz Młodzieżowy na lata 2022-2033⁶, o nazwie Szkoła Młodych Liderów.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W latach 2022-2023 Stowarzyszenie zrealizowało projekt grantowy Szkoła Młodych Liderów, w całości sfinansowany ze środków dotacji przyznanej przez Narodowy Instytut Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego⁷. Wprawdzie przyjęte w umowie dotacji wskaźniki rezultatu zostały przez beneficjenta osiągnięte w zaplanowanej wysokości, jednak w ocenie NIK wynikało to w dużej mierze z nieprecyzyjnego ich zdefiniowania, pozostawiającego realizatorowi projektu szeroką możliwość interpretacji.

Przykładowo, w umowie nie określono jakichkolwiek warunków, których spełnienie miałyby decydować o zaliczeniu cyklu szkoleń przeprowadzanych w ramach projektu, skutkiem czego była bardzo niska frekwencja na zajęciach i testach sprawdzających zdobytą wiedzę.

W zorganizowanych przez Stowarzyszenie 10 szkoleniach wzięło udział łącznie 59 osób, jednak aż 50 z nich (84,7%) uczestniczyło tylko w jednym (28) lub dwóch (22) zajęciach, a zaledwie cztery osoby wzięły udział w co najmniej połowie zajęć. W ocenie NIK poddaje to w wątpliwość, czy cel realizowanego projektu, czyli wzmocnienie merytorycznych kompetencji uczestników, został w rzeczywistości osiągnięty, a jeżeli tak, to w jakim faktycznie stopniu.

Umowa dotacji przewidywała również zatrudnienie fundrisera, którego zadanie polegało na stworzeniu bazy potencjalnych darczyńców Stowarzyszenia oraz pozyskaniu dwóch darowizn pieniężnych, jednak bez określenia ich minimalnej oczekiwanej wysokości. W czasie realizacji grantu na ww. stanowisku zatrudniono trzy kolejne osoby (w tym dwie bez żadnego doświadczenia w fundraisingu), które doprowadziły do przekazania na rzecz SWS dwóch donacji w łącznej kwocie zaledwie 200 zł, co w ocenie NIK było całkowicie niewspółmierne do nakładów poniesionych na ich angaż (28 000 zł).

Pozostałe nieprawidłowości dotyczyły: zatrudnienia za łączną kwotę 27 000 zł na stanowisku konsultanta merytorycznego projektu osoby bez wykształcenia i doświadczenia zawodowego adekwatnych do tematyki zajęć prowadzonych w ramach Szkoły Młodych Liderów, która jednocześnie była blisko spokrewniona z Prezesem Zarządu Stowarzyszenia; braku prawidłowej dekretacji ogółem 90 dowodów księgowych na łączną wartość 168 071,33 zł, obejmujących 93,9 % rozliczonych kosztów dotowanego projektu; braku ustalenia przez Zarząd SWS pisemnych zasad (polityki) rachunkowości Stowarzyszenia; podpisania porozumienia z Prezesem Zarządu SWS w sprawie powierzenia jej funkcji koordynatora projektu przez członków Stowarzyszenia nieposiadających do tego wymaganego upoważnienia.

Stowarzyszenie spełniło warunki udziału w RPFM, wywiązało się z obowiązków sprawozdawczych wobec NIW, a koszty realizowanych działań nie odbiegały od przyjętych umową harmonogramu i kosztorysu, niemniej okoliczności te, z uwagi na skalę stwierdzonych nieprawidłowości, a przede wszystkim

⁵ Najwyższa Izba Kontroli formułuje ocenę ogólną jako ocenę pozytywną, ocenę negatywną albo ocenę w formie opisowej.

⁶ Dalej: „RPFM”.

⁷ Dalej: „NIW”.

na wielkość wydatków zakwalifikowanych przez NIK jako niegospodarne (wynagrodzenie fundraiserów i konsultanta merytorycznego w łącznej kwocie 55 000 zł, tj. 30,7% wykorzystanych środków dotacji), nie mogły mieć wpływu na podwyższenie oceny ogólnej.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

OBSZAR **Wnioskowanie o dotacje, realizacja i rozliczanie umów o dotacje projektów finansowanych ze środków otrzymanych w ramach RPFM oraz efekty udzielonego wsparcia**

Opis stanu faktycznego

1. NIW w 2022 r. powierzył Stowarzyszeniu realizację zadania publicznego pt. Szkoła Młodych Liderów⁸, przyznając na jego wykonanie środki finansowe w formie dotacji z RPFM w ramach Priorytetu 3. Wzmocnienie kompetencji organizacji młodzieżowych. Dotacja w wysokości 187 500 zł pokrywała całość kosztów realizacji projektu. Beneficjent spełniał wymogi formalne do uczestnictwa w RPFM, gdyż: a) posiadając status stowarzyszenia, miał prawo wziąć udział w konkursie, zgodnie z postanowieniami części A. pkt 1.4 Regulaminu RPFM - edycja 2022; b) złożył ofertę (wniosek o dotację) 11 września 2022 r., tj. w terminie wyznaczonym przez NIW⁹.

W części wniosku dotyczącej charakterystyki oferenta (pkt IV oferty) podano zgodne ze stanem faktycznym informacje o jego wcześniejszej działalności, w tym w zakresie, którego dotyczyło zadanie publiczne¹⁰, a także o zasobach kadrowych, rzeczowych i finansowych oferenta, które miały być wykorzystane do realizacji zadania. Beneficjent złożył zgodne z prawdą oświadczenia o niezaleganiu - na dzień złożenia oferty - z opłacaniem należności z tytułu zobowiązań podatkowych i składek na ubezpieczenia społeczne, o zgodności danych (m.in. teleadresowych) zawartych w części II oferty z Krajowym Rejestrem Sądowym/właściwą ewidencją, a także nieznajdowaniu się w rejestrze podmiotów wykluczonych z możliwości otrzymywania środków przeznaczonych na realizację programów finansowanych z udziałem środków europejskich.

(akta kontroli str. 18-43)

Stowarzyszenie zostało założone 9 marca 2020 r. Zgodnie z uchwalonym w tej dacie Statutem, do celów działania SWS zaliczono m.in.:

- działalność społeczną poprzez inicjowanie wydarzeń: artystycznych, kreatywnych, opiekuńczych, oświatowych, edukacyjnych, kulturalnych, ochrony zdrowia, promocji zdrowia, bezpieczeństwa, wspierania inicjatyw kulinarnych i społecznych wśród mieszkańców Ziemi Grudziądzkiej;
- promowanie aktywnego wypoczynku, kultury fizycznej i sportu;
- kultywowanie tradycji narodowych i regionalnych poprzez wspieranie innych organizacji samorządowych i Kół Gospodyń Wiejskich;
- promowanie walorów turystycznych i krajobrazowych Ziemi Grudziądzkiej oraz lokalnych produktów.

⁸ Dalej: „Szkoła Młodych Liderów” lub „SML”.

⁹ Termin ten upływał 12 września 2022 r.

¹⁰ Składając wniosek o dotację do NIW, Stowarzyszenie było w trakcie realizacji skierowanego do osób dorosłych projektu edukacyjnego pn. Akademia Lokalnych Liderów, będącego cyklem szkoleń o tematyce administracyjno-samorządowej.

Statut nie zawierał postanowień wskazujących bezpośrednio na kierowanie oferty SWS do młodzieży. W czasie realizacji zadania finansowanego dotacją z NIW, Stowarzyszenie liczyło siedmiu członków, w tym pięciu aktywnych.

(akta kontroli str. 5-13, 44)

2. Umowa dotacji została zawarta 12 grudnia 2022 r. Termin realizacji zadania publicznego i poniesienia kosztów ustalono na: od 1 do 31 grudnia 2022 r. w stosunku do działań planowanych do realizacji do 31 grudnia 2022 r.; od 1 stycznia do 31 grudnia 2023 r. w stosunku do działań planowanych do realizacji w 2023 r. - zgodnie z ofertą, harmonogramem i kosztorysem będącymi załącznikami do umowy. W trakcie realizacji zadania nie doszło do zmian wymagających aneksu do umowy lub jednostronnego zgłoszenia ich do NIW.

(akta kontroli str. 19-38)

Zgodnie z ofertą, dotowany projekt Szkoła Młodych Liderów miał stanowić cykl szkoleń wzmacniających kompetencje młodzieżowych aktywistów z terenu województwa kujawsko-pomorskiego m.in. w dziedzinie zarządzania zespołem, pisanie i rozliczanie projektów, marketingu personalnego, prawa administracyjnego, podstaw finansów publicznych, zarządzania w administracji, wystąpień publicznych i budowania wizerunku lokalnego lidera. Działanie zaplanowano jako skierowane przede wszystkim do uczniów będących członkami samorządów uczniowskich oraz rad młodzieżowych, a także do studentów kierunków humanistycznych, przy czym jako jedną z grup docelowych wymieniono również osoby dorosłe, niezależnie od ich wieku. Harmonogram przewidywał następujące działania: powołanie zespołu projektowego i bieżące administrowanie projektem, zakup materiałów biurowych i promocyjnych do przygotowania szkoleń, zapewnienie obsługi informatycznej, księgowej i bazy lokalowej, angaż wykładowców, nawiązanie współpracy z partnerami zewnętrznymi (samorząd, przedsiębiorcy), organizację łącznie 10 spotkań szkoleniowych, zatrudnienie fundrisera odpowiedzialnego za stworzenie strategii pozyskiwania przychodów, które zostaną przeznaczone na cele statutowe SWS, prowadzenie promocji projektu w mediach, ewaluację.

Projekt realizowano zgodnie z harmonogramem i przyjętymi w nim terminami.

(akta kontroli str. 19-32, 398-407)

Beneficjent otrzymał środki dotacji z NIW na rachunek wskazany w umowie w dwóch transzach, w kwotach i terminach określonych w umowie, tj. kwotę 88 750 zł na zadania planowane do realizacji w 2022 r. – 15 grudnia 2022 r.¹¹ i kwotę 98 750 zł na zadania planowane do realizacji w 2023 r. - 9 lutego 2023 r.¹² W umowie nie przewidziano częściowej realizacji zadania przez podmiot trzeci, niebędący jej stroną.

(akta kontroli str. 33-38, 45-52)

Stowarzyszenie, za pośrednictwem podmiotu zewnętrznego, prowadziło wyodrębnioną dokumentację finansowo-księgową i ewidencję księgową dotowanego zadania publicznego, w sposób umożliwiający identyfikację poszczególnych operacji księgowych.

Wydatkowano łącznie 178 996,30 zł, tj. 95,5% przekazanej dotacji. Poniesiono koszty skategoryzowane w następujący sposób:

I. Koszty realizacji działań – 115 097,31 zł (64,3%), w tym:

¹¹ Termin dla dysponenta upływał 11 stycznia 2023 r.

¹² Po zatwierdzeniu sprawozdania częściowego z realizacji zadania w 2022 r.

- bieżące administrowanie projektem oraz utworzenie zespołu projektowego – 54 000 zł, w tym: wynagrodzenie konsultanta merytorycznego – 27.000 zł, wynagrodzenie konsultanta ds. marketingu w internecie – 27 000 zł;
- promocja projektu – 9 976 zł, w tym: promocja projektu w mediach – 4 976 zł, zakup materiałów promocyjnych – 5 000 zł;
- zbudowanie źródeł pozyskiwania przychodu, który zostanie przeznaczony na realizację celów statutowych (wynagrodzenie fundraiserów) – 28 000 zł;
- organizacja 10 szkoleń w 2023 r. – 23 121,26 zł., w tym: catering – 7 073,26 zł, wynajem sali – 4 048 zł, wynagrodzenie wykładowcy – 12 000 zł.

II. Koszty administracyjne – 45 750 zł (25,6%), w tym:

- wynagrodzenie koordynatora projektu – 39 000 zł;
- usługi księgowe – 4 000 zł;
- wynagrodzenie informatyka – 2 750 zł.

III. Koszty rozwoju instytucjonalnego – 18 148,99 zł (10,1%), w tym:

- zakup namiotu plenerowego – 9 639 zł;
- zakup nagłośnienia – 4 238 zł;
- zakup sprzętu do nagrywania – 4 271,99 zł.

Umowa nie przewidywała kosztów z tytułu wkładu osobowego i rzeczowego beneficjenta. Niewykorzystaną kwotę dotacji wynoszącą ogółem 8 503,70 zł oraz odsetki bankowe (3,39 zł) SWW zwróciło na rachunek dysponenta. Nie stwierdzono przypadków zbywania rzeczy zakupionych ze środków dotacji.

(akta kontroli str. 19-38, 45-57, 398-407, 427-432)

Badaniem objęto łącznie 90 dowodów księgowych (faktur i rachunków) na łączną wartość 168 071,33 zł, obejmujących 93,9 % rozliczonych kosztów dotowanego projektu. Stwierdzono, że we wszystkich przypadkach:

- dowody zawierały na odwrocie wymagany umową zapis „Sfinansowano z dotacji RPFM w wysokości ... w ramach realizacji zadania określonego umową nr ...”;
- dowody zostały wystawione w terminie realizacji zadania oraz w roku, w którym poniesiono dany wydatek;
- koszty ponoszono nie wcześniej niż od dnia rozpoczęcia realizacji dotowanego projektu oraz nie później niż do 31 grudnia 2022 r. w przypadku rozliczania pierwszej transzy dotacji oraz nie później niż do 31 grudnia 2023 r. w przypadku rozliczania jej drugiej transzy;
- poniesione koszty były kwalifikowalne.

(dowód: akta kontroli str. 58-329)

Żaden ze skontrolowanych dowodów nie został opisany na odwrocie w sposób zgodny z wymogami określonymi w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹³, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 58-329)

Zarząd Stowarzyszenia, od czasu jego założenia, nie określił w formie pisemnej, w drodze uchwały, zasad (polityki) rachunkowości SWS, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 330)

¹³ Dz. U. z 2023 r. poz. 120 ze zm., dalej: „ustawa o rachunkowości”.

W ramach zatwierdzonych przez NIW wydatków na rozwój instytucjonalny beneficjenta¹⁴, Stowarzyszenie zakupiło 30 grudnia 2022 r. ze środków dotacji dziesięcioosobowy namiot plenerowy za kwotę 9 639 zł. Stwierdzono, że do czasu kontroli NIK, tj. przez ponad dwa lata, namiot ten nie był ani razu używany, Prezes Zarządu SWS wyjaśniła, że namiot nie został jeszcze wykorzystany (w tym po zakończeniu projektu SML), gdyż Stowarzyszeniu nie udało się do tej pory pozyskać nowych środków zewnętrznych, które pozwoliłyby realizować jakiegokolwiek działania dla społeczności, wobec czego w chwili obecnej SWS nie jest w stanie z własnych środków zorganizować żadnego większego wydarzenia. Jako, że Stowarzyszenie nie posiada siedziby z odpowiednią powierzchnią magazynową, namiot jest przechowywany w miejscu zamieszkania rodziny Prezes Zarządu SWS, w powiecie brodnickim.

(akta kontroli str. 77-79, 331-332, 413-420)

W trakcie realizacji projektu SWS, zgodnie z umową dotacji, zatrudniło łącznie trzy osoby pełniące funkcję fundraiserów, na podstawie zawieranych co miesiąc umów zlecenia, tj.:

- od grudnia 2022 r. do lutego 2023 r. (trzy miesiące) – pracownika biurowego, z wykształcenia licencjata zarządzania zasobami ludzkimi, posiadającego doświadczenie w sporządzaniu i rozliczaniu wniosków o dotacje;
- w marcu 2023 r. oraz od czerwca do grudnia 2023 r. (osiem miesięcy) – pracownika biurowego, z wykształcenia doktora prawa kanonicznego;
- od kwietnia do maja 2023 r. (dwa miesiące) – lekarza medycyny.

Ww. osobom wypłacono wynagrodzenie w łącznej wysokości 28 000 zł., w tym dla jednej 13 000 zł (z czego 10 000 zł w grudniu 2022 r., a w styczniu i lutym 2023 r. po 1 500 zł miesięcznie¹⁵), dla jednej – 12 000 zł (1 500 zł miesięcznie), dla jednej – 3 000 zł. (1 500 zł miesięcznie) Jedynym mierzalnym efektem pracy fundraiserów było nawiązanie kontaktów z 10 podmiotami zewnętrznymi (przedsiębiorcami) i pozyskanie od dwóch spośród nich darowizn pieniężnych na rzecz Stowarzyszenia w łącznej kwocie 200 zł. Umowy darowizny zawarto 28 grudnia 2023 r., tj. na trzy dni przed zakończeniem projektu, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 335-347, 383-388, 398-407, 413-420)

Na stanowisku „konsultanta merytorycznego” w zespole projektowym Stowarzyszenie zatrudniło jedną osobę, zawierając z nią łącznie 13 umów zlecenia i wypłacając wynagrodzenie w kwocie ogółem 27 000 zł., z czego 15 000 zł za grudzień 2022 r.¹⁶, a w kolejnych miesiącach po 1 000 zł. Zarówno umowa dotacji (w tym oferta), jak i umowy zlecenia nie precyzowały zakresu obowiązków ww. osoby. W wyjaśnieniach Prezes Zarządu SWS podała, że osoba ta:

- była z nią blisko spokrewniona (pokrewieństwo I stopnia);
- doradzała wykładowcy w zakresie doboru tematyki szkoleń oraz sposobu ich prowadzenia, a także wyciągania ogólnych wniosków i planowania wdrożenia oczekiwanych przez beneficjentów działań w przyszłości;
- nie miała wykształcenia i doświadczenia zawodowego związanego z zagadnieniami omawianymi na szkoleniach (posiadała wykształcenie zawodowe i doświadczenie w pracy jako handlowiec-sprzedawca), jednak

¹⁴ Wydatki te nie musiały bezpośrednio wiązać się z realizacją dotowanego projektu.

¹⁵ Stowarzyszenie nie przedłożyło dokumentacji potwierdzającej prowadzenie przez fundaisera jakichkolwiek działań w grudniu 2022 r.

¹⁶ Stowarzyszenie nie przedłożyło dokumentacji potwierdzającej prowadzenie przez „konsultanta merytorycznego” jakichkolwiek działań w grudniu 2022 r.

Stowarzyszenie zatrudniając ją w charakterze konsultanta merytorycznego kierowało się faktem, że posiadała ona dużą umiejętność w dziedzinie komunikacji międzyludzkiej oraz zawsze czynnie wspierała dotychczasowe działania organizacji¹⁷.

Dalsze szczegóły opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 348-360, 398-407, 413-420)

Prelegentem na szkoleniach realizowanych w ramach projektu Szkoła Młodych Liderów był doktor nauk humanistycznych z tytułem MBA, wykładowca na jednej z wyższych uczelni w Bydgoszczy. Zajęcia obejmowały następujące moduły: Wstęp do gospodarowania kapitałem ludzkim cz. I i II; Trening menagerski; Zarządzanie w administracji publicznej; Oferta grantowa jednostek administracji publicznej oraz sporządzanie wniosków o dofinansowanie cz. I i II; Polityka gospodarcza państwa; Międzynarodowe stosunki gospodarcze i ich wpływ na makroekonomię w Polsce; Administracja publiczna i postępowanie administracyjne; Zastosowanie podstaw psychologii w biznesie w zarządzaniu zespołem.

(akta kontroli str. 389-390)

Do pełnienia funkcji „koordynatora projektu” zatrudniona została Prezes Zarządu SWS, z którą Stowarzyszenie 1 grudnia 2022 r. podpisało na tę okoliczność „porozumienie o współpracy partnerskiej”, obowiązujące „do dnia uzyskania potwierdzenia o całkowitym rozliczeniu projektu”. Zarówno umowa dotacji (w tym oferta beneficjenta), jak i ww. „porozumienie” nie określały szczegółowego zakresu obowiązków koordynatora projektu. Za pracę w charakterze koordynatora Prezes SWS pobrała łącznie 39 000 zł, z czego 15 000 zł w grudniu 2022 r. „Porozumienie o współpracy partnerskiej” zostało ze strony Stowarzyszenia podpisane przez dwóch członków jego Komisji Rewizyjnej, co pozostawało w sprzeczności z wymogami określonymi w art. 11 ust. 4 ustawy z dnia 7 kwietnia 1989 r. – Prawo o stowarzyszeniach¹⁸, co szerzej opisano w sekcji „Stwierdzone nieprawidłowości”.

(akta kontroli str. 19-38, 391-392)

Prezes Zarządu SWS wyjaśniła, że członkowie Stowarzyszenia przed powierzeniem jej funkcji koordynatora, ustnie ustalili zakres jej obowiązków. Na etapie składania wniosku również ustnie omówiono kwestię wysokości jej wynagrodzenia, ustalając wspólnie, że jeśli taka wysokość została przyjęta przez NIW, to było to zgodne z założeniami Regulaminu. Według dalszych wyjaśnień, przed rozpoczęciem projektu Prezes SWS kontaktowała się z pracownikiem infolinii NGO celem uzyskania informacji, czy członek zarządu może odpłatnie wykonywać zadania związane z danym projektem.

(akta kontroli str. 413-420)

Stowarzyszenie realizowało wynikające z umowy dotacji obowiązki i uprawnienia informacyjne poprzez m.in.: a) informowanie na własnej stronie internetowej, w mediach społecznościowych (Facebook) oraz w dedykowanym projektowi spocie emitowanym w Telewizji Kablowej Spółdzielni Mieszkaniowej w Grudziądzu, że zadanie publiczne Szkoła Młodych Liderów jest finansowane ze środków otrzymanych z RPFM; b) umieszczanie ww. informacji wraz z logo RPFM na materiałach promocyjnych i szkoleniowych dotyczących realizowanego zadania oraz na zakupionych rzeczach.

(akta kontroli str. 393-396, 398-407)

¹⁷ nie była członkiem Stowarzyszenia.

¹⁸ Dz. U. z 2020 r., poz. 2261, dalej: „Prawo o stowarzyszeniach”.

3. Stowarzyszenie, w ramach obowiązków sprawozdawczych związanych z prowadzonym projektem, przekazało do NIW: sprawozdanie częściowe (za rok 2022 złożone 20 stycznia 2023 r.), sprawozdanie końcowe (za rok 2023 złożone 27 stycznia 2024 r.) i skorygowane sprawozdanie końcowe (za rok 2023 złożone 8 lutego 2024 r.). Sprawozdania złożono w obowiązującym terminie 30 dni od zakończenia kolejnych lat realizacji zadania i zostały one przez NIW zaakceptowane.

(akta kontroli str. 397-408)

4. Z informacji zawartych w sprawozdaniach wynikało, że Stowarzyszenie w pełni zrealizowało zaplanowane cele projektu i osiągnęło wszystkie zakładane wskaźniki jego wykonania, tj.:

- przeszkolenie 40 młodzieżowych aktywistów;
- zorganizowanie 10 spotkań szkoleniowych;
- pozyskanie przez fundraiserów dwóch zewnętrznych źródeł przychodu dla beneficjenta.

W umowie dotacji (i załączonej do niej ofercie) nie sprecyzowano żadnych warunków, które musieliby spełnić uczestnicy zajęć Szkoły Młodych Liderów, by można było uznać, że ukończyli oni całe szkolenie (minimalna frekwencja, zaliczenie testów sprawdzających itp.). Nie określono również oczekiwanych od fundraiserów kwot przychodów dla SWS. Według wyjaśnienia Prezes SWS, we latach 2024-2025, tj. po zakończeniu realizacji projektu sfinansowanego przez NIW, Stowarzyszenie nie otrzymało żadnych darowizn pieniężnych.

(akta kontroli str. 19-38, 398-407)

Stwierdzono, że w zorganizowanych przez SWS 10 zajęciach udział wzięło łącznie 59 osób, w tym 47 uczniów II Liceum Ogólnokształcącego w Grudziądzu i 12 osób dorosłych, tj. jedna nauczycielka z ww. szkoły, trzech radnych powiatowych, trzy członkinie Kół Gospodyń Wiejskich, jeden strażak Ochotniczej Straży Pożarnej oraz cztery osoby udzielające się w różny sposób w społecznościach lokalnych, przy czym, jak wynikało z list obecności:

- 50 osób (84,7% ogółu) wzięło udział w jednym (28) lub dwóch (22) szkoleniach;
- dziewięć osób (15,3 %) uczestniczyło w co najmniej trzech zajęciach (trzy osoby w trzech zajęciach, dwie w czterech, jedna w sześciu, trzy w siedmiu);
- na siedmiu z 10 zajęć frekwencja nie przekroczyła siedmiu osób;
- dwa szkolenia zorganizowano w okresie wakacji letnich (27 lipca 2023 r. i 30 sierpnia 2023 r.), w trybie on-line i przy frekwencji wynoszącej odpowiednio cztery i siedem osób;
- przeprowadzone przez wykładowcę dwa testy sprawdzające zdobytą wiedzę napisało odpowiednio 22 i 32 uczestników, z czego 19 osób wzięło udział w obydwu testach, a pozostałe 16 osób – w jednym.

Dyplomy stanowiące potwierdzenie wzięcia udziału w zajęciach Szkoły Młodych Liderów (nie precyzujące liczby i tematyki przeprowadzonych szkoleń) otrzymało 40 osób – wyłącznie uczniów II LO w Grudziądzu. Stowarzyszenie nie dysponowało imienną listą uczniów, którzy otrzymali dyplomy, wręczone im za pośrednictwem nauczycielki z tej szkoły również będącej uczestniczką zajęć SML.

(akta kontroli str. 409-420, 433)

Prezes Zarządu SWS podała, że żaden z uczestników projektu nie był członkiem samorządu uczniowskiego bądź rady młodzieżowej, jednakże ze złożonego w NIW wniosku o dotację wynikało, że grupą docelową niniejszego działania będą przede wszystkim osoby młode, w tym młodzi aktywiści. Mimo, że głównym odbiorcą projektu miała być młodzież, organizatorzy nie wykluczali z udziału

w nim żadnej osoby, której sprawy młodych ludzi nie są obojętne. Osoby po 30 roku życia, które chciały wziąć udział w zajęciach, otrzymały taką możliwość.

Według dalszych wyjaśnień:

- po znacznym upływie czasu trudno jest ustalić imienną listę 40 uczniów II LO w Grudziądzu, którym rozdano dyplomy. W momencie przekazywania dyplomów nauczycielce z tej szkoły, zalecenie SWS było takie, aby rozdała je 40 osobom, które jej zdaniem były najbardziej aktywne podczas trwania zajęć, tzn. zgłaszały się, odpowiadały na zadawane przez wykładowcę pytania.

- Stowarzyszenie nie określiło pisemnych zasad dotyczących warunków ukończenia przez uczestnika projektu SML, ponieważ udział w szkoleniu był „otwarty”, aby nie wykluczać osób, które chciałyby dołączyć do zajęć już w trakcie trwania projektu.

- w zajęciach SML wzięli udział prawie wyłącznie uczniowie jednej szkoły, gdyż po emisji filmiku promującego projekt do Stowarzyszenia zgłosiła się nauczycielka WOS i historii w II LO w Grudziądzu, która wykazała duże zainteresowanie zajęciami, przekazała informację o projekcie swoim uczniom, a następnie uzyskała aprobatę dyrekcji szkoły. Na etapie składania wniosku Stowarzyszenie zakładało że odbiorcami mogą być również studenci kierunków humanistycznych, ale po emisji filmiku promocyjnego żadna taka osoba nie zgłosiła się do udziału w zajęciach. Po emisji filmiku, który zaowocował nawiązaniem kontaktu z nauczycielką II LO w Grudziądzu oraz wykazaniem zainteresowania szkoleniami przez członków różnych organizacji pozarządowych SWS uznało, że przeszkoli określoną we wniosku liczbę beneficjentów.

- dwa spośród dziesięciu szkoleń zorganizowano w okresie wakacji letnich, gdyż na etapie składania wniosku SWS nie wiedziało, że uczestnikami SML będą w większości uczniowie. Przed okresem wakacyjnym były ustne zapewnienia ze strony odbiorców szkoleń, że wezmą udział w tych zajęciach, jeśli odbędą się one w trybie on-line.

Prezes Zarządu Stowarzyszenia podała ponadto, że jej zdaniem planowany rezultat został osiągnięty, ponieważ projekt miał na celu wzmocnić kompetencje młodych aktywistów z terenu województwa kujawsko-pomorskiego czyli minimum 40 osób. Uczestnicy szkoleń byli poinformowani o tematyce każdych zajęć, a więc mając świadomość, w jakim zakresie posiadają już wiedzę, a w jakim chcieliby ją uzupełnić bądź wzmocnić, mieli swobodę udziału w szkoleniach, w zależności od zainteresowań i własnych preferencji.

(akta kontroli str. 413-420)

Stwierdzone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie stwierdzono następujące nieprawidłowości:

1. Żaden z 90 skontrolowanych dowodów księgowych potwierdzających wydatkowanie środków dotacji w łącznej wysokości 168 071,33 zł nie został opisany na odwrocie w sposób zgodny z wymogami określonymi w art. 21 ust. 1 pkt 6 ustawy o rachunkowości, tj. nie zawierał stwierdzenia sprawdzenia i zakwalifikowania go do ujęcia w księgach rachunkowych przez wskazanie

miesiąca oraz sposobu ujęcia go w księgach rachunkowych (dekretacji), a także podpisu osoby odpowiedzialnej za te wskazania.

Prezes Zarządu SWS wyjaśniła, że dowody księgowe związane z realizacją dotowanego zadania nie zostały na odwrocie opisane zgodnie z wymogami, gdyż członkowie Stowarzyszenia nie posiadali wystarczającej wiedzy w tym zakresie. W momencie zlecenia wykonywania usług księgowych przez podmiot zewnętrzny SWS było przekonane, że wszystko jest prowadzone w sposób prawidłowy. Wymieniony podmiot prowadził dzienniki księgowych dokumentów finansowych związanych z projektem, na podstawie maili i ustnych rozmów przygotowywał umowy zlecenia, rachunki do umów zleceń, druk DRA do ZUS oraz wyliczenia składek do ZUS i do Urzędu Skarbowego z umów zleceń, a także ewidencjonował faktury.

(akta kontroli str. 58-329, 413-420)

2. Zarząd Stowarzyszenia, od czasu jego założenia w 2020 r., nie określił w formie pisemnej, w drodze uchwały, zasad (polityki) rachunkowości SWS. Stanowiło to naruszenie art. 10 ust. 1 ustawy o rachunkowości, zgodnie z którym jednostka powinna posiadać dokumentację opisującą w języku polskim przyjęte przez nią zasady (politykę) rachunkowości, w szczególności dotyczące określenia roku obrotowego i wchodzących w jego skład okresów sprawozdawczych, metod wyceny aktywów i pasywów oraz ustalania wyniku finansowego, sposobu prowadzenia ksiąg rachunkowych, systemu służącego ochronie danych i ich zbiorów w tym dowodów księgowych, ksiąg rachunkowych i innych dokumentów stanowiących podstawę dokonanych w nich zapisów.

Prezes Zarządu Stowarzyszenia wyjaśniła, że Zarząd SWS do chwili obecnej nie ustalił zasad rachunkowości Stowarzyszenia, gdyż nie był świadom istnienia takiego obowiązku. Ten sam powód wskazała w swoim wyjaśnieniu Wiceprezes Zarządu SWS.

(akta kontroli str. 330, 421-426)

3. Jako działanie niegospodarne NIK ocenia wydatkowanie kwoty 55 000 zł ze środków otrzymanej dotacji z NIW, które przeznaczono na wypłatę wynagrodzeń dla fundraiserów oraz konsultanta merytorycznego. Zgodnie z art. 44 ust. 3 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych¹⁹, wydatki publiczne powinny być dokonywane w sposób celowy i oszczędny, z zachowaniem zasad uzyskiwania najlepszych efektów z danych nakładów oraz optymalnego doboru metod i środków służących osiągnięciu założonych celów.

NIK zauważa, że dwie spośród trzech osób zatrudnionych kolejno w charakterze fundraiserów nie posiadały żadnego udokumentowanego przygotowania merytorycznego oraz doświadczenia w pozyskiwaniu funduszy zewnętrznych, wskutek czego efekty ich ponad rocznej pracy, w postaci darowizn dla Stowarzyszenia w łącznej kwocie 200 zł, były całkowicie niewspółmierne do nakładów poniesionych na ich angaż (28 000 zł). Analogiczna sytuacja wystąpiła przy zatrudnieniu za łączną kwotę 27 000 zł w charakterze konsultanta merytorycznego osoby bez wykształcenia i doświadczenia zawodowego

¹⁹ Dz. U. z 2024 r. poz. 1530 ze zm.

adekwatnych do tematyki zajęć prowadzonych w ramach projektu Szkoła Młodych Liderów

Prezes SWS wyjaśniła, że Stowarzyszenie zlecając tę pracę ww. osobom kierowało się ich wysoką kulturą osobistą, co miało im ułatwić skuteczne prowadzenie rozmów w zakresie pozyskiwania środków i budowania wizerunku organizacji na zewnątrz. Rola fundraiserów polegała na wypracowaniu kontaktów dla organizacji, które będą wykorzystane przy dalszych działaniach Stowarzyszenia. Prezes SWS była zadowolona z pracy ww. osób, jednak po zakończeniu projektu Stowarzyszenie nie organizowało żadnych większych wydarzeń społecznych, dlatego też nie zwracało się o wsparcie do pozyskanych potencjalnych darczyńców. Odnośnie drugiego przypadku, Prezes SWS wyjaśniła, że Stowarzyszenie zatrudniając tę osobę kierowało się przede wszystkim jej umiejętnościami interpersonalnymi.

(akta kontroli str. 335-360, 383-388, 398-407, 413-420)

4. Porozumienie zawarte przez Stowarzyszenie z Prezesem SWS w sprawie pełnienia przez nią funkcji koordynatora projektu SML zostało podpisane ze strony Stowarzyszenia przez dwóch członków jego Komisji Rewizyjnej, bez podjęcia stosownej uchwały tego organu, co było niezgodne z wymogami określonymi w art. 11 ust. 4 Prawa o stowarzyszeniach. Przepis ten stanowi, że w umowach między stowarzyszeniem a członkiem zarządu oraz w sporach z nim stowarzyszenie reprezentuje członek organu kontroli wewnętrznej wskazany w uchwale tego organu lub pełnomocnik powołany uchwałą walnego zebrania członków (zebrania delegatów). Tytułem realizacji porozumienia Prezes SWS otrzymała wynagrodzenie w łącznej wysokości 39 000 zł, z czego 15 000 zł w grudniu 2022 r. i 24 000 zł w 2003 r. (2 000 zł miesięcznie).

Prezes SWS wyjaśniła, że porozumienie zostało podpisane w sposób wadliwy z powodu braku wystarczającej wiedzy Stowarzyszenia w tym zakresie.

(akta kontroli str. 391-392, 413-420)

IV. Uwagi i wnioski

W związku ze stwierdzonymi nieprawidłowościami, Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 53 ust. 1 pkt 5 ustawy o NIK, przedstawia następujące uwagi i wnioski:

Uwagi	NIK nie formułuje uwag.
Wnioski	1. Zapewnienie prawidłowego dekretowania dowodów księgowych Stowarzyszenia. 2. Opracowanie pisemnych zasad (polityki) rachunkowości Stowarzyszenia.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Wystąpienie pokontrolne sporządzono i opatrzone podpisem własnoręcznym w dwóch jednobrzmiących egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Prawo zgłoszenia zastrzeżeń	Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje <i>prawo zgłoszenia</i> na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do Dyrektora Delegatury NIK w Bydgoszczy. Prawo zgłaszania zastrzeżeń, zgodnie z art. 61b ust. 2 ustawy o NIK, nie przysługuje do wystąpienia pokontrolnego zmienionego zgodnie z treścią uchwały w sprawie zastrzeżeń.
Obowiązek poinformowania NIK o sposobie wykonania wniosków	Zgodnie z art. 62 ustawy o NIK należy poinformować Najwyższą Izbę Kontroli, w terminie 21 dni od otrzymania wystąpienia pokontrolnego, o sposobie wykonania wniosków pokontrolnych oraz o podjętych działaniach lub przyczynach niepodjęcia tych działań. W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego

Bydgoszcz, 24 kwietnia 2025 r.

Kontroler

(-) Łukasz Burczyk

Główny specjalista
kontrolni państwowej

Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Bydgoszczy

p.o. Dyrektor

(-) Tomasz Sobiecki